

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hyvinvointialueiden ajankohtainen tilanne 4 / 2025

11.12.2025

VM, STM, SM

Yhteenveto

- Hyvinvointialueet järjestävät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut paremmin kuin kunnat aiemmin.
- Talous on kääntymässä parempaan, 13 hyvinvointialueista tekee tänä vuonna ylijäämäisen tuloksen.
- Alueet eriytyvät ja alueiden väliset erot kasvavat sekä toiminnassa että taloudessa. Väestönkehitys ja väestön palvelutarpeiden muutos lisäävät paineita palvelujen ja palveluverkon uudistamiseen.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden rooli on vahvistumassa, mutta hyvinvointialueiden sopimukset ja käytännön yhteistyö eivät vielä kokonaisuudessaan täytä lainsäädännön velvoitteita ja kansallisen ohjauksen tavoitteita.
- Henkilöstön saatavuus ja riittävyys sekä eläkepoistuma ovat edelleen hyvinvointialueilla kriittisiä riskejä, vaikka joissakin henkilöstöryhmissä tilanne on hieman parantunut.
- Digitalisaatio ja tietojärjestelmien yhtenäistäminen ja muu kehittäminen etenee, mutta erot hyvinvointialueilla ovat suuria.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sosiaali- ja terveyspalvelut

- Perusterveydenhuollon hoitotakuu toteutuu valtakunnallisesti hyvin: lähes kaikki pääsevät hoitoon 3 kk:n määräajassa ja noin 3/4 kahdessa viikossa (marraskuu 2025). Tilanne hieman heikentynyt vuoden 2025 aikana.
- Hoidon jatkuvuus on selvästi heikkoa sekä lääkäri- että hoitajavastaanotoilla; myös paljon palveluja käyttävien, ikääntyneiden ja monisairaiden ryhmissä. Tämä lisää päivystyksen ja erikoissairaanhoidon käyttöä.
- Useilla alueilla kehitetään omalääkäri- ja omatiimimalleja, mutta perusterveydenhuollon lääkäripula hidastaa mallien käyttöönottoa.
- Kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyssä on edelleen merkittäviä haasteita, vaikka jonotilanne on valtakunnallisesti hieman parantunut vuoden 2025 aikana.
- Päivystyskäynnit somaattisessa erikoissairaanhoidossa ovat lievässä laskussa, mutta kiireellinen hoito kokonaisuutena kasvaa ja painottuu perusterveydenhuollon päivystykseen – erityisesti ikääntyneiden ja paljon palveluja käyttävien potilasryhmien kohdalla.
- Sosiaalihuollon kustannuksia nostavat ikäihmisten palvelutarve, lastensuojelun vaativien palvelujen tarpeen kasvu sekä ostopalvelupainotteinen palvelurakenne, erityisesti asumispalveluissa.

Fokus: Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

- Sosiaalihuoltolain mukaisten lapsiperhepalvelujen ja lastensuojelupalvelujen tarve on merkittävä. Tarpeet ja palvelut vaihtelevat alueellisesti. Kiireellisesti sijoitettujen lasten osuus on pysynyt suurena.
- Lastensuojelun sijaishuolto muodostaa noin 2/3 (noin 1,18 mrd) lastensuojelun kokonaiskustannuksista (noin 1,6 mrd); laitospalvelujen vahva ostopalvelupainotteisuus on vaikeuttanut alueiden kustannusten hallintaa.
- Terapiatakuun voimaantulo on vauhdittanut ehkäisevien ja matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämistä, mutta resurssi- ja saatavuushaasteet jatkuvat, ja korjaavia palveluja käytetään edelleen runsaasti.
- Psykiatriseen hoitoon yli lakisääteisen määrääjän odottavien lasten ja nuorten määrä on vähentynyt, mutta erot hyvinvointialueiden välillä ovat suuria.

Henkilöstö, digitalisaatio, tietojärjestelmät

- Henkilöstön saatavuus on hieman parantunut, mutta lääkärien ja psykologien saatavuudessa on edelleen paikoin merkittäviä ongelmia.
- Eläkepoistuma on lähivuosina suuri, mikä ylläpitää ja osin pahentaa henkilöstöpaineita.
- Alueet hakevat ratkaisuja mm. yhteistyöaluelähtöisillä henkilöstöyhtiöillä (esim. Tervia Osaajat Oy, Järvi-Suomen Terveys Oy), joilla turvataan erikoisosaamista usean alueen käyttöön.
- Digitaalisen asioinnin käyttö vaihtelee suuresti: Uudellamaalla noin puolet väestöstä on asioinut sote-ammattilaisen kanssa digitaalisesti, kun taas iäkkäämmän väestön alueilla osuus on selvästi pienempi. Fyysisten käyntien kysyntä ei ole toistaiseksi vähentynyt.
- Asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistäminen on edennyt “suurin harppauksin” vuoden 2025 aikana: useilla alunperin sirpaleisilla alueilla (esim. Pohjanmaa, Satakunta, Varsinais-Suomi) on otettu käyttöön yhtenäiset järjestelmät, mutta käyttöönotot jatkuvat edelleen.
- Yhtenäiset järjestelmät parantavat tiedolla johtamisen edellytyksiä, mutta kaikkialla hyödyt eivät vielä näy täysimääräisinä.

Pelastustoimen palvelujen järjestäminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Pelastustoimen palvelut: keskeiset kehityskohteet

- **Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut** toteutuvat pääosin riittävällä tasolla
 - Riskiperusteisen suunnittelun lisääminen
 - Asiakastiedon hyödyntäminen
- **Pelastustoiminnan palveluiden** kyky järjestää alueen toimintavalmius riskien ja uhkien mukaisesti on heikentynyt
 - Toimintavalmiuden tulee olla riskejä ja uhkia vastaavalla tasolla, useissa suorituskvyissä kehittämistarpeita
 - Säästöt uhkaavat koulutettujen pelastajien rekrytointia ja siten lakisääteisen palvelutason edellyttämän henkilöstömäärän saavuttamista
 - Sopimuspalokuntatoiminnan ylläpito tärkeää erityisesti harvaan asutuilla
- **Väestönsuojeluun varautumisen palvelut** kehittyneet myönteiseen suuntaan
 - Väestönsuojeluun liittyvien suunnitelmien, väestönsuojeluorganisaatioiden, varausten päivittäminen ja ajan tasalla pitäminen tärkeä kehityskohde.
 - Suorituskyvyissä kehittämistarpeita
- **Yhteistä palveluille**
 - Henkilöstöressurssien niukkuus ei mahdollista nykyisten puutteiden korjaamista tai palveluiden laadun kehittämistä
 - Palveluiden suunnittelun systematisointi ja mitoitusperusteiden kytkeminen riski- ja uhka-arvioihin
 - Pelastustoimen yhteisten ICT-järjestelmien käyttöönotto ja hyödyntäminen

Hyvinvointialueiden talous

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hyvinvointialueloudessa positiivisia merkkejä, mutta alueellinen eriytyminen ja epävarmuus säilyvät

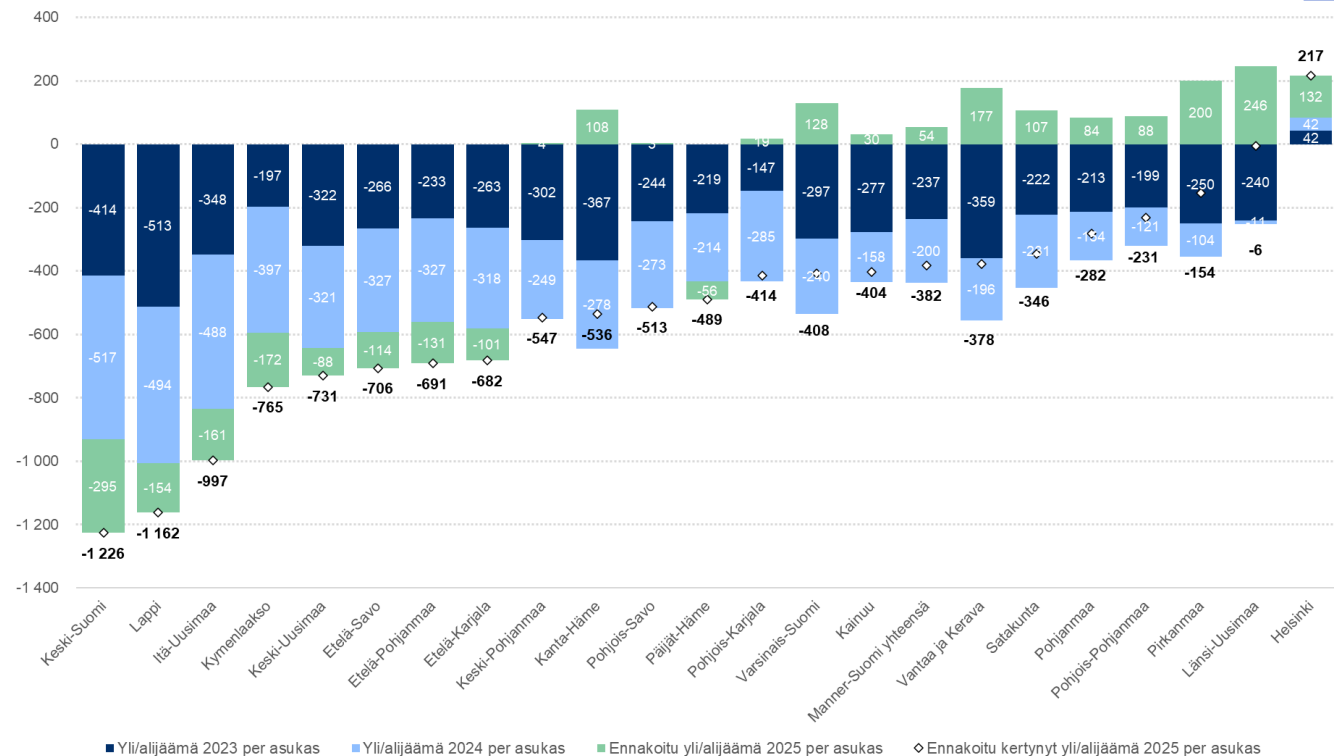
- **Vuoden 2025 ylijäämän ennuste on parantunut 3. vuosineljänneksellä ja on n. 300 milj. euroa***, minkä seurauksena hyvinvointialueiden kertynyt alijäämä pienenisi noin 2,1 mrd. euroon (2,4 mrd. euroa vuoden 2024 lopussa).
 - Alueelliset erot kustannuskehityksessä ja kertyneessä alijäämässä pysyvät suurina.
 - 9 aluetta ennakoi edelleen alijäämäistä tulosta.
 - Osalla alueista ennuste on parantanut edellisestä vuosineljänneksestä, osalla heikentynyt entisestään.
 - Ennuste tarkoittaisi noin 2,9 % nettokustannusten nimelliskasvua edellisvuodesta, mikä vastaisi vuoden 2024 kustannusten kasvua (2,9 %) ja alittaisi ennustetun hyvinvointialueindeksin (3,0 %).
 - Ennusteeseen liittyy vielä epävarmuuksia molempiin suuntiin.
- Valtion **ohjauksen erillismenettelyt**
 - Arviointimenettelyt on käynnissä kolmella alueella (Itä-Uusimaa, Keski-Suomi, Lappi).
 - Lisärahoitusta on hakenut vuonna 2025 yhteensä kuusi aluetta, joista vain Pohjois-Karjalalle on myönnetty lisärahoitusta 2,6 milj. euroa.
 - Lainanottovaltuuksien muutoshakemuksia on vastaanotettu vuonna 2025 yhteensä 21 kpl.

*Lähde: Hyvinvointialueiden päätöksentekojärjestelmistä kootut alueiden viimeisimmät (pääasiassa 3. vuosineljänneksen toteumaan perustuneet) tilinpäätösennusteet. Elokuun 2025 puolivuotiskatsauksessa ylijäämäennuste oli 232 milj. euroa.

Alueiden väliset erot korostuvat kertyneen yli-/alijäämän ennakoidussa määrässä*

- Alueelliset erot jatkavat kasvuaan vuonna 2025
- Keskimäärin kertynyttä alijäämää oli noin 382 euroa asukasta kohti (2,14 mrd. euroa)
- Vaihteluväli on Keski-Suomen >1200 e/as. kertyneestä alijäämästä Helsingin >200 e/as. kertyneeseen ylijäämään.

Hyvinvointialueiden talouden eriytymisen taustalla useita syitä

- **Lähtötilanteen erot:** erilaiset järjestämiskäytännöt, kunnilta siirtyneet kustannukset, palveluiden taso lähtötilanteessa, muutokustannukset
- **Voimakas kustannusten kasvu:** Palkkatilaisuus, ostopalvelujen hinnankorotukset, työvoimavuokrauksen käyttö, vuokratilaisuudet
- **Alueen päätöksentekokyky ja omat toimet:** alueiden välillä on merkittäviä eroja päätöksenteon ketteryydessä ja siinä, kuinka määrätietoisesti uudistamista on lähdetty toteuttamaan
- **Rahoitusmalli:** jälkikäteistarkistus, tarvemallin tietopohja, siirtymätasaukset
- **Väestön määrän ja väestörakenteen muutokset:** asukasluku vaikuttaa rahoituksen määrään ja kehitykseen; rakenteiden sopeuttaminen pienenevään väestöön on alueille haastavaa

Kiitos!

VM, STM, SM

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET